

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Economia i Competitivitat
Direcció General d'Economia i Estadística

Les *persones estrangeres* en el mercat de treball de les Illes Balears (2012)

Observatori del Treball de les Illes Balears

Unió Europea
Fons Social Europeu

ESQUEMA DE L'INFORME

- Resum executiu
- Context demogràfic i social
- Població activa
- Ocupació
- Atur
- Condicions laborals
- Conclusions

RESUM EXECUTIU (1)

Com l'any 2011, disminueix el nombre d'estrangers que s'incorporen al mercat laboral de les Illes Balears, la qual cosa reflecteix el descens de població resident estrangera.

- ✓ La població activa (persones en edat laboral que treballen o cerquen feina) de nacionalitat estrangera a les Illes disminueix un 2,1 % respecte del 2011. Ara bé, mentre que el nombre d'extracomunitaris minva un 7,6 %, el de comunitaris continua augmentant (4,9 %). Per aquest motiu, baixa el pes dels estrangers no comunitaris sobre el total de població estrangera activa del 70 % el 2009 al 53,3 % el 2012.
- ✓ La taxa d'activitat dels treballadors estrangers de les Illes Balears perd en termes interanuals 1,5 p. p. (punts percentuals) respecte de l'any anterior, principalment entre els no comunitaris (-3,4 p. p.), ja que entre les persones de la UE-27 (1,0 p. p.) la taxa creix. També augmenta la taxa d'activitat entre els nacionals (2,1 p. p.). La taxa d'activitat dels estrangers de les Illes (71,1 %) se situa per sota de la dels estrangers en el conjunt d'Espanya (75,1 %), però supera la dels treballadors nacionals (65,3 %).

Durant el 2012 la pèrdua d'ocupació afecta amb més intensitat els estrangers, sobretot els no comunitaris, que perden un 6,5 % del total d'efectius d'alta a la Seguretat Social.

- ✓ Els estrangers afiliats a la Seguretat Social durant l'any 2012 decreixen un 2,7 %. Destaca la reducció de 2.371 afiliats extracomunitaris. Els nacionals, per la seva banda, presenten un descens del 2,2 %. Els estrangers passen de 83.079 afiliacions el 2008 a 67.599 el 2012; és a dir, una reducció del 18,6 % en cinc anys, que s'enfila fins al 26,6 % en el cas dels no comunitaris, en part a causa de la sortida del país de molts d'ells a conseqüència de la crisi econòmica.
- ✓ La pèrdua d'afiliació en el sector de la construcció dels estrangers no comunitaris continua amb força (-23,0 %).
- ✓ La taxa d'ocupació dels estrangers de les Illes Balears perd 16,1 p. p. des de l'any 2007, mentre que la dels nacionals es redueix 6,5 p. p. en el mateix període.

RESUM EXECUTIU (2)

Per segon any consecutiu, l'atur cau entre els estrangers, mentre que continua pujant entre els nacionals.

- ✓ El 2012 l'atur disminueix entre els estrangers, tant entre els comunitaris (-7,7 %) com entre els no comunitaris (-6,2 %), i augmenta entre els nacionals (9,2 %). Malgrat això, el percentatge de població estrangera aturada sobre el total de població en atur de les Illes Balears (22,7 %) és el segon més alt d'Espanya, molt per sobre de la mitjana nacional (13,1 %).
- ✓ Els estrangers experimenten l'any 2012 el descens més important de l'atur en termes interanuals: un -9,4 % els homes no comunitaris i un -7,7 % les dones de la UE-27. Per edat, són els estrangers de 25 a 34 anys els que lideraren la caiguda de l'atur (-12,2 %), alhora que la desocupació augmenta entre les persones més grans de 55 anys. D'altra banda, el descens interanual de l'atur més important entre els estrangers es produeix en el sector de la construcció, tant per als procedents de la UE-27 (-13,7 %) com per als no comunitaris (-18,5 %).

La taxa d'atur dels estrangers reflecteix la disminució de l'atur i experimenta un descens a les Illes Balears, mentre que en el conjunt nacional creix.

- ✓ L'origen del treballador té els seus efectes en la taxa d'atur. Així, els estrangers han de fer front a taxes d'atur més elevades que els espanyols. El 2012, els estrangers no comunitaris assoleixen la taxa més elevada (32,4 %), seguits pels estrangers de la UE-27 (22,5 %) i pels nacionals (21,7 %), que, d'altra banda, són l'únic col·lectiu en què s'incrementa la taxa respecte de l'any anterior (2,3 p. p.).
- ✓ Les condicions de treball dels estrangers fan palesa la seva vulnerabilitat. Com a mostra, el nombre de contractes temporals signats per estrangers el 2012 és el 87,7 % del total de contractes i els guanys anuals són un 29,9 % més baixos que els dels treballadors nacionals.

■ CONTEXT DEMOGRÀFIC I SOCIAL

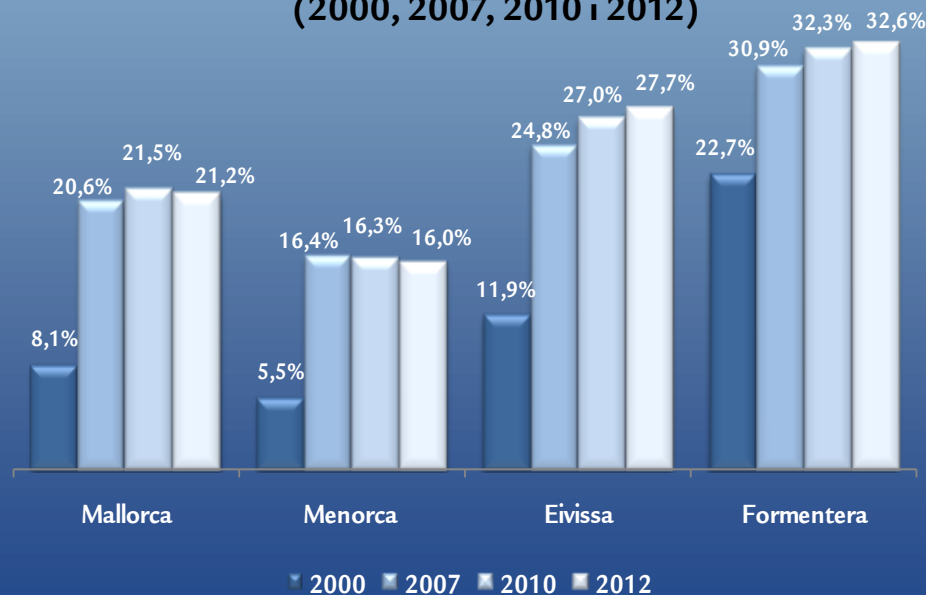
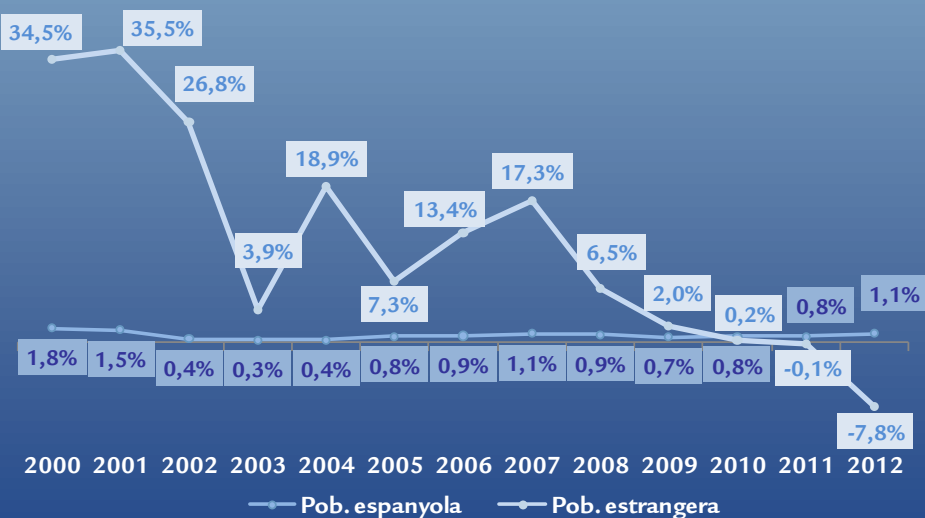

Per segon any consecutiu, el creixement de la població estrangera a 1 de gener de 2013 presenta un resultat negatiu (-7,8 %) a les Illes Balears.

- Una altra vegada, les Balears són la comunitat autònoma amb la proporció més elevada de població estrangera sobre el total de població, amb un 20,1 %, molt per sobre del conjunt de l'Estat (11,7 %).
- L'Equador (-12,8 %), Colòmbia (-8,2 %) i l'Argentina (-7,7 %) són alguns dels països que perden un nombre més elevat de persones residents a les Illes Balears respecte a l'1 de gener de 2012.

Var. (%) de la població espanyola i estrangera a les Illes Balears (2000-2012)

Pes de la població estrangera per illes (2000, 2007, 2010 i 2012)

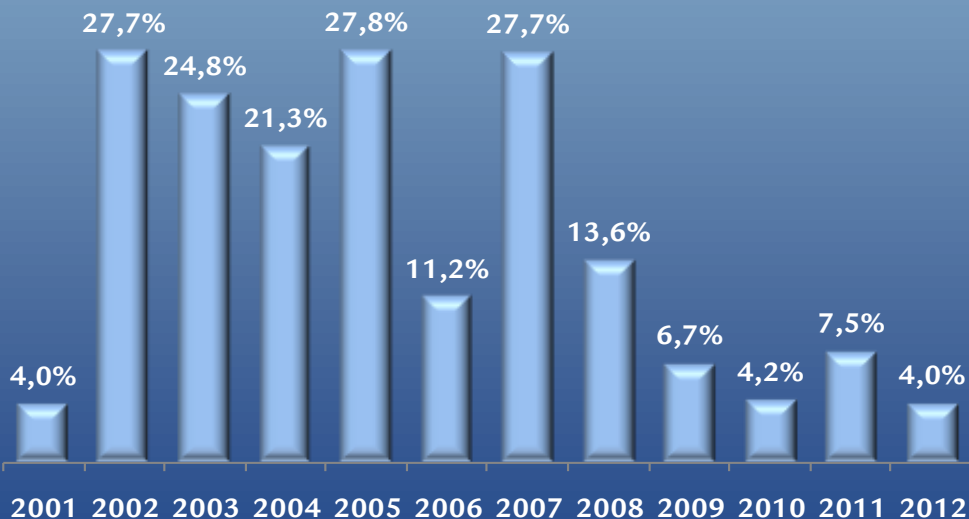
Font: OTIB a partir de dades del Padró (INE).

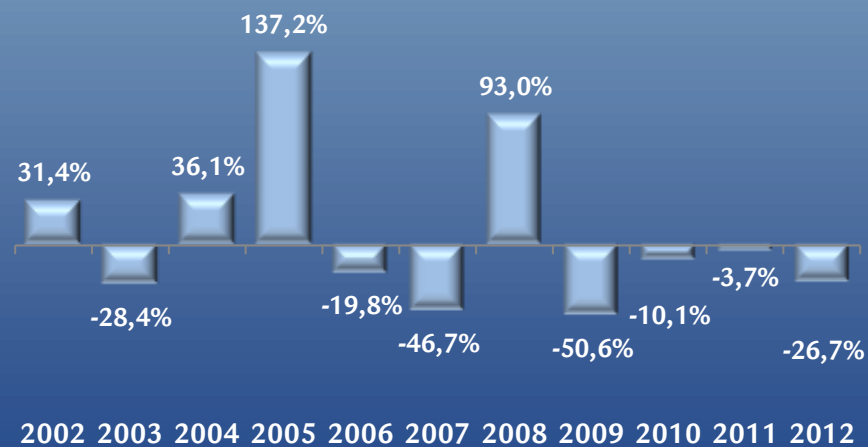
El creixement del nombre de persones amb certificats de registre o targeta de residència en vigor es modera a partir de l'any 2008.

- Dia 31 de desembre de 2012 hi ha a les Illes Balears 235.968 persones estrangeres amb certificat de registre o targeta de residència. En termes interanuals, el ritme de creixement s'alenteix des de l'any 2007 i el 2012 se situa en el 4,0 %.
- Les autoritzacions de treball concedides amb centre de treball a les Illes durant l'any 2012 són 8.384, un 26,7 % menys que el 2011.

Variació interanual (%) de les persones amb certificat de registre o targeta de residència en vigor

Variació interanual (%) de les autoritzacions de treball concedides amb centre de treball a les Illes Balears

Font: OTIB a partir de les dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

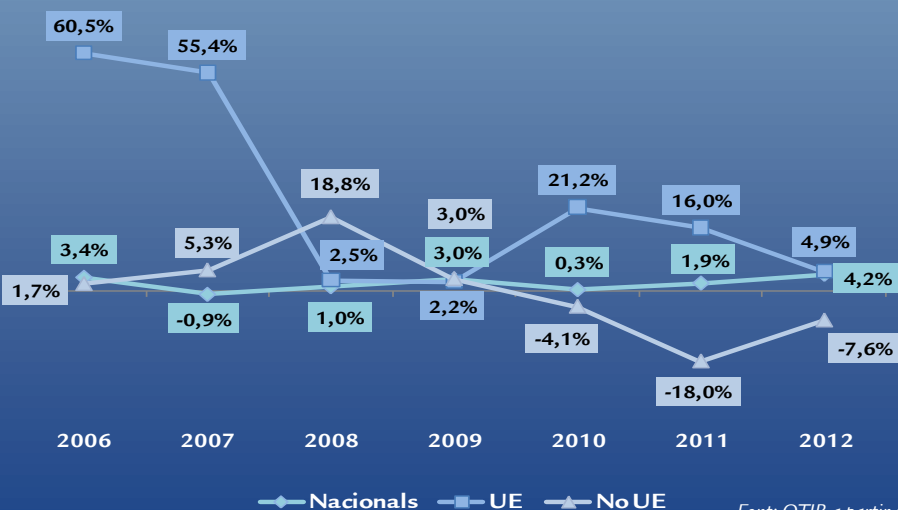
■ POBLACIÓ ACTIVA ESTRANGERA

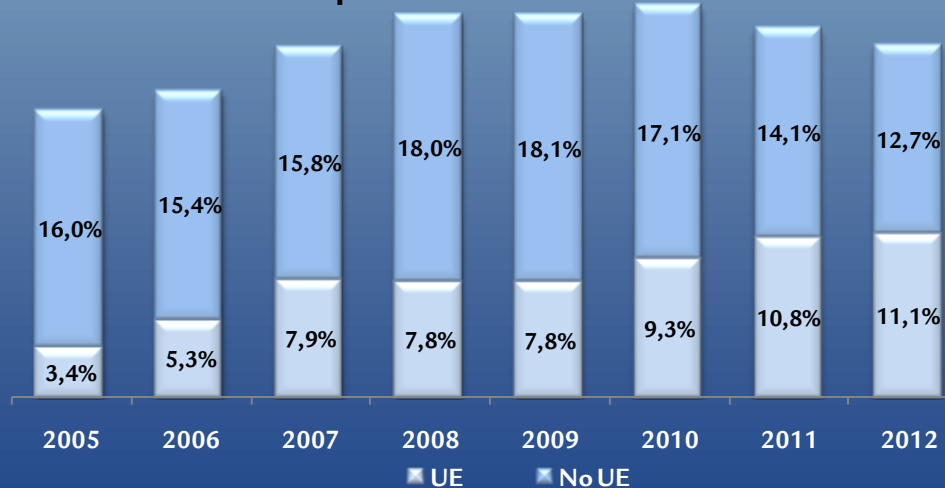
El 2012 la caiguda de la població activa estrangera no comunitària es modera.

- La població activa de les Illes Balears augmenta durant el 2012 (2,6 %). Per nacionalitats, el creixement és similar tant entre els espanyols (4,2 %) com entre els comunitaris (4,9 %), mentre que el nombre d'extracomunitaris cau un 7,6 %.
- El 2012 el pes de la població activa estrangera sobre el total d'actius de les Illes és del 23,8 %. Aquest valor ens situa com la comunitat autònoma amb el major pes d'actius estrangers. En termes interanuals, destaca la reducció del pes dels no comunitaris, que perden 1,4 p. p.

Var. interanual (%) de la població activa per grans grups de nacionalitats a les Illes Balears

Evolució del pes de la població activa estrangera sobre el total de població activa a les Illes Balears

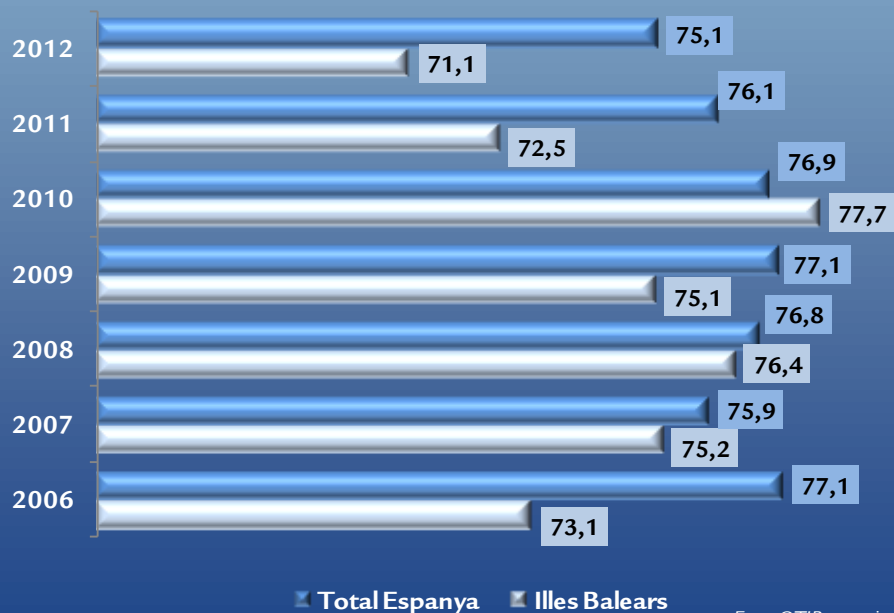
Font: OTIB a partir de les dades de l'INE (EPA).

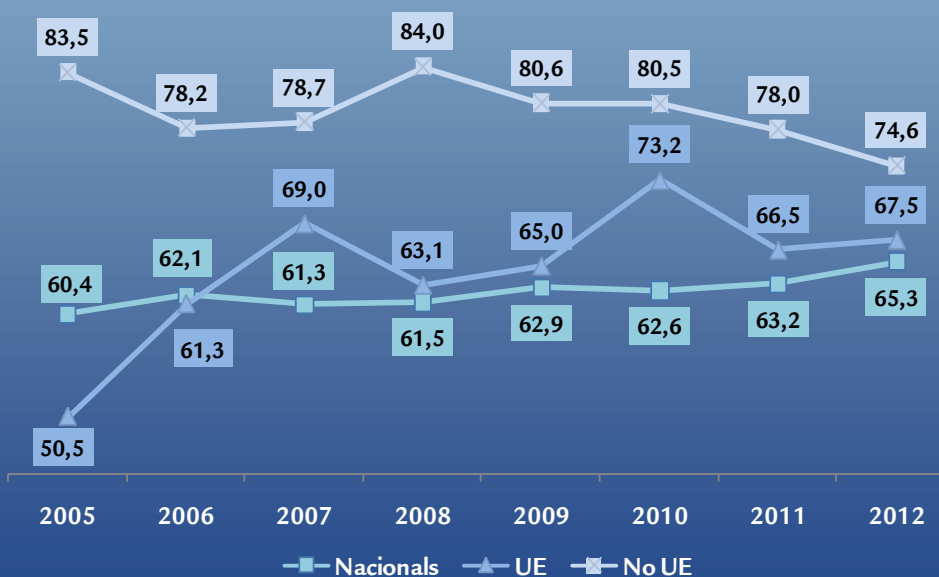
La taxa d'activitat de la població estrangera baixa el 2012, encara que de manera més moderada que l'any anterior.

- La taxa d'activitat dels estrangers a les Illes Balears (71,1 %) se situa per sota de la mitjana espanyola (75,1 %). En ambdós casos es produeix un descens respecte del 2011.
- Respecte del 2011, la taxa dels espanyols augmenta 2,1 p. p., a l'igual de la dels estrangers comunitaris (1 p. p.). En canvi, els no comunitaris perden 3,4 p. p.

Taxa d'activitat dels estrangers a les Illes Balears i a Espanya

Evolució de la taxa d'activitat per grans grups de nacionalitats a les Illes Balears

Font: OTIB a partir de les dades de l'INE (EPA).

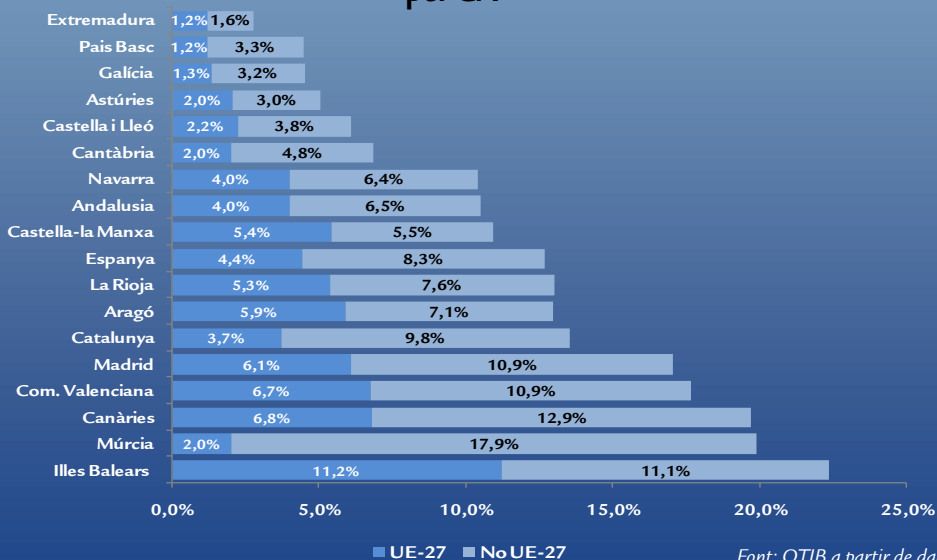
■ POBLACIÓ OCUPADA ESTRANGERA

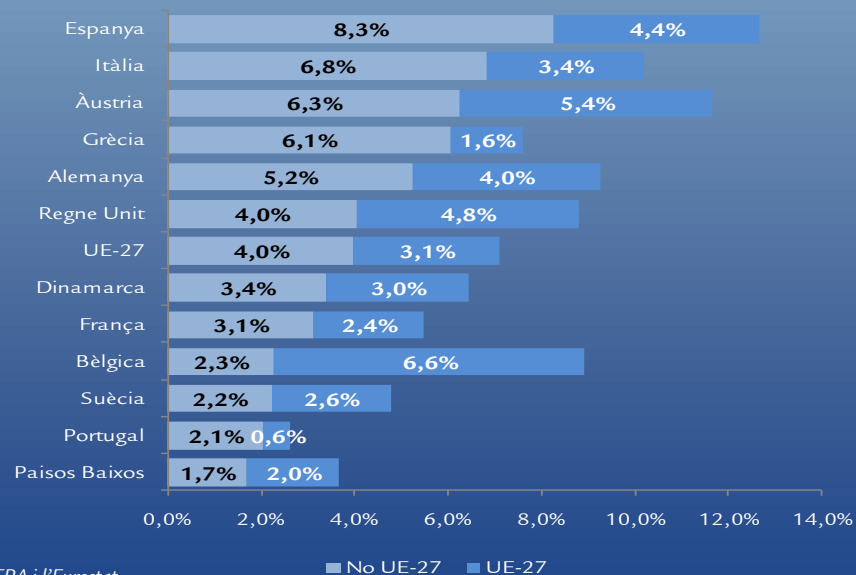
Les Illes Balears són la comunitat autònoma amb més ocupats estrangers, segons l'EPA.

- El pes del col·lectiu d'ocupats estrangers a les Illes Balears és el més alt de totes les comunitats autònomes, i quasi duplica (22,3 %) la mitjana espanyola (12,7 %). Aquesta diferència es deu, sobretot, al major nombre de ciutadans de la Unió Europea (l'11,2 % a les Illes i el 4,4 % en el conjunt nacional).
- Alhora, la proporció d'ocupats estrangers a Espanya, respecte dels països europeus reflectits en el gràfic següent, és més alta. Així, amb un 12,7 % d'estrangers és el país europeu que presenta el pes més elevat, i supera també la mitjana europea (7,1 %). Destaca el gran nombre d'ocupats no comunitaris (8,3 %), que és més de dues vegades la mitjana europea (4,0 %).

Pes dels ocupats estrangers comunitaris i no comunitaris per CA

Pes dels ocupats estrangers comunitaris i no comunitaris a diversos països d'Europa

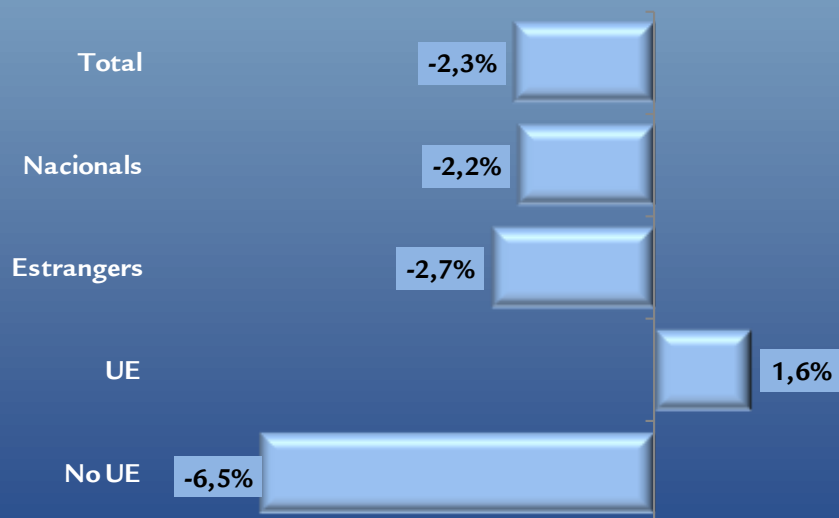
Font: OTIB a partir de dades de l'EPA i l'Eurostat.

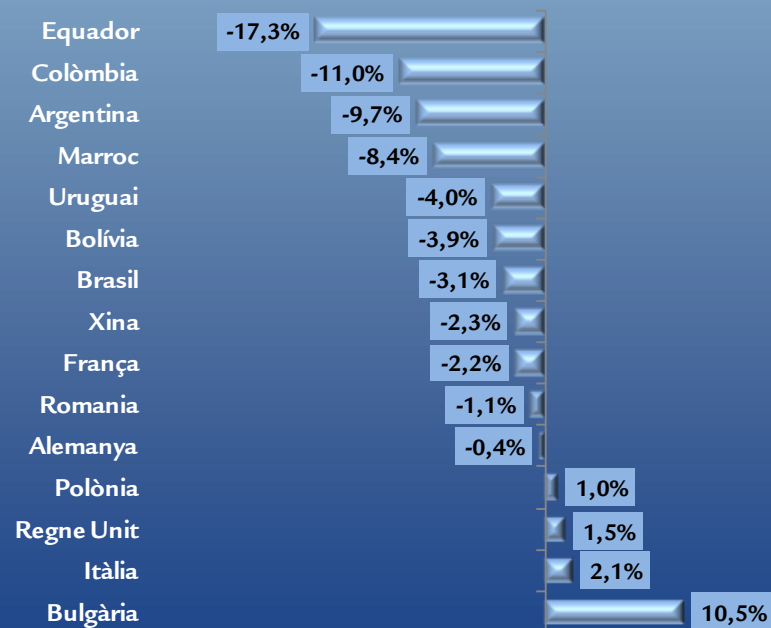
L'any 2012 l'afiliació a la Seguretat Social disminueix un 2,3 %.

- La reducció de l'afiliació és més intensa entre els estrangers (-2,7 %) que entre els nacionals (-2,2 %) i, especialment, entre els estrangers no comunitaris, que perden un 6,5 % d'afiliats.
- Els tres països que experimenten les reduccions més elevades d'afiliació, en termes interanuals, són de l'Amèrica del Sud: l'Equador, Colòmbia i l'Argentina. En canvi, altres com ara Polònia, el Regne Unit, Itàlia o Bulgària aporten més ocupats que un any enrere.

Var. (%) treballadors d'alta a la SS per grans grups de nacionalitats (2011-2012)

Variació interanual relativa dels treballadors d'alta a la SS per nacionalitat (2011-2012)

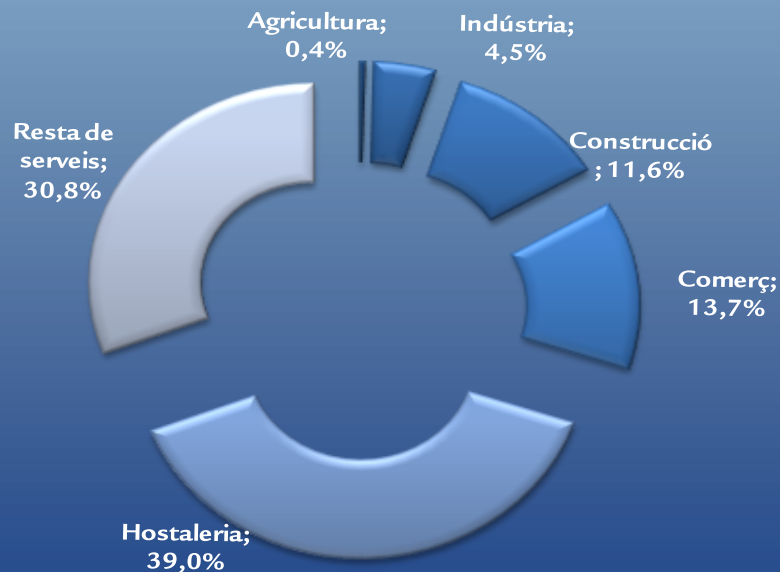
Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

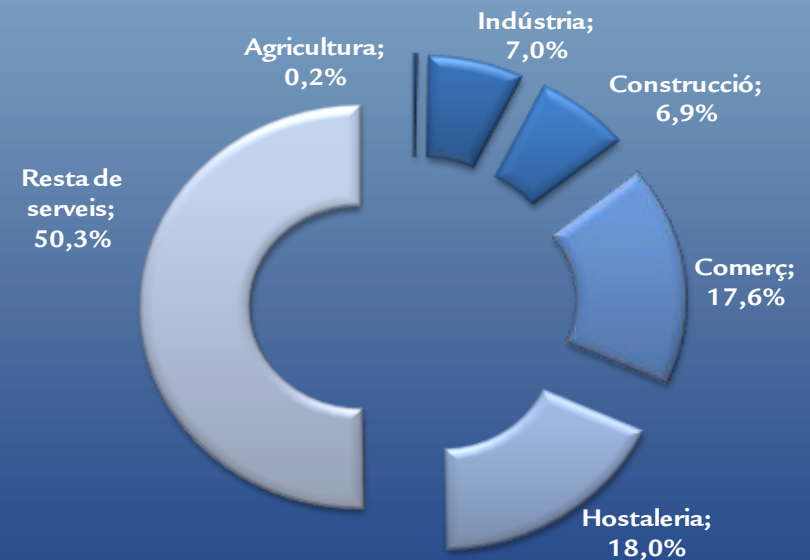
Durant l'any 2012, l'hostaleria és l'única branca d'activitat que incrementa el nombre d'assalariats, tant entre els estrangers (0,8 %) com entre els nacionals (3,9 %).

- Els afiliats estrangers es concentren en el sector dels serveis, especialment en les activitats de l'hostaleria (el 39,0 % vs. el 18,0 % per als nacionals) i en la construcció (l'11,6 % vs. el 6,9 %). En aquestes dues activitats el pes de l'afiliació estrangera perd 13,7 p. p. i 10,4 p. p., respectivament, en els darrers dos anys.
- Els estrangers no comunitaris, una altra vegada, perden afiliats en la construcció (-23,0 %). De fet, passen de 7.589 assalariats el 2009 a 3.710 el 2012, és a dir, un total de 3.879 assalariats menys.

Distribució dels afiliats estrangers en el règim general per sector d'activitat

Distribució dels afiliats nacionals en el règim general per sector d'activitat

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

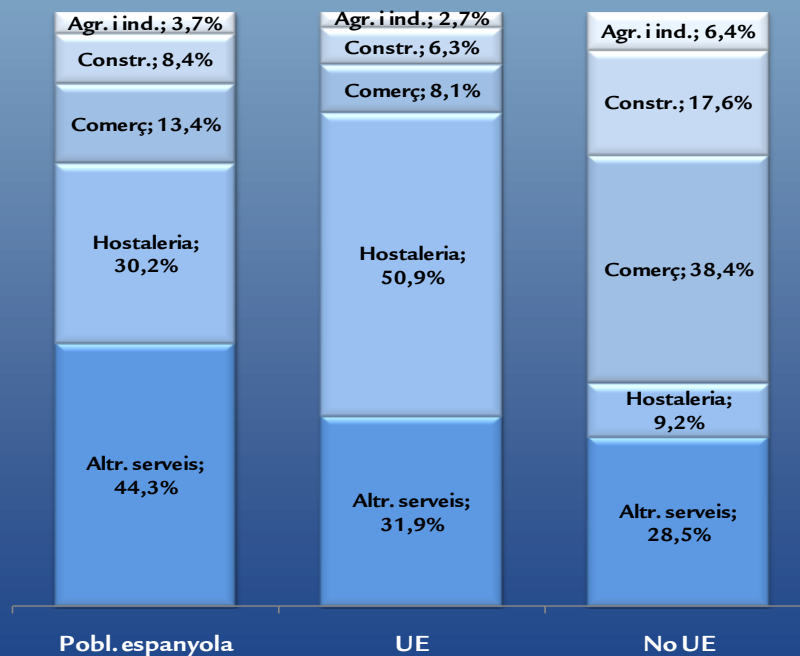
El 2012 els nous contractes registrats pel SOIB mostren la caiguda dels contractes a estrangers, especialment dels no comunitaris (-7,9 %), mentre que entre els nacionals augmenten un 2,0 %.

- Formentera és l'illa que presenta el nombre més elevat de contractes a estrangers (43,3 %). La segueixen Eivissa (33,5 %), Mallorca (27,4 %) i, finalment, Menorca, on aquest col·lectiu signa el 20,7 % dels contractes.
- La contractació en el sector de la construcció manté la tendència a la baixa, tant entre els comunitaris (-23,4 %) com entre els no comunitaris (-20,2 %). En canvi, per a aquests darrers creix el nombre de contractes en l'agricultura (6,0 %).

Contractes registrats a les Illes Balears per illa i nacionalitat

Distribució de la contractació registrada per grans grups de nacionalitats i sectors d'activitat

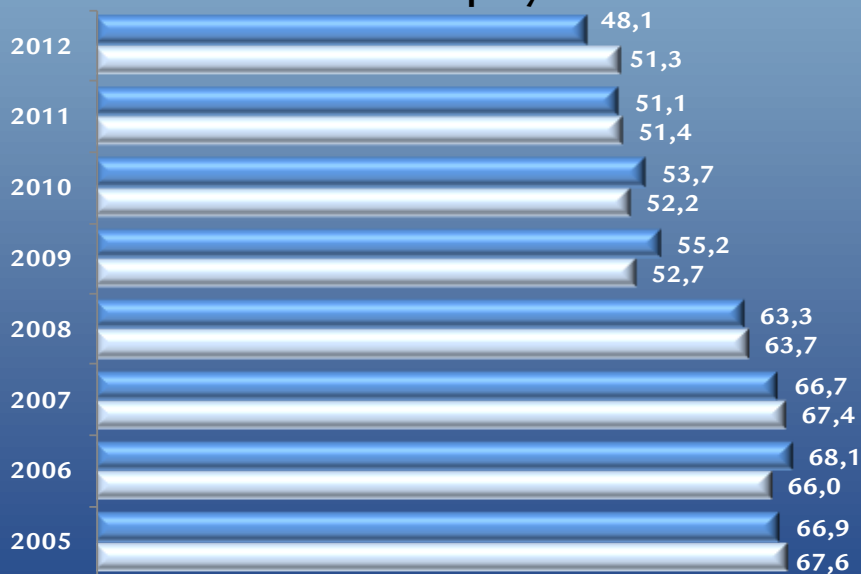
Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

Les taxes d'ocupació dels treballadors espanyols i dels estrangers a les Illes són molt similars l'any 2012.

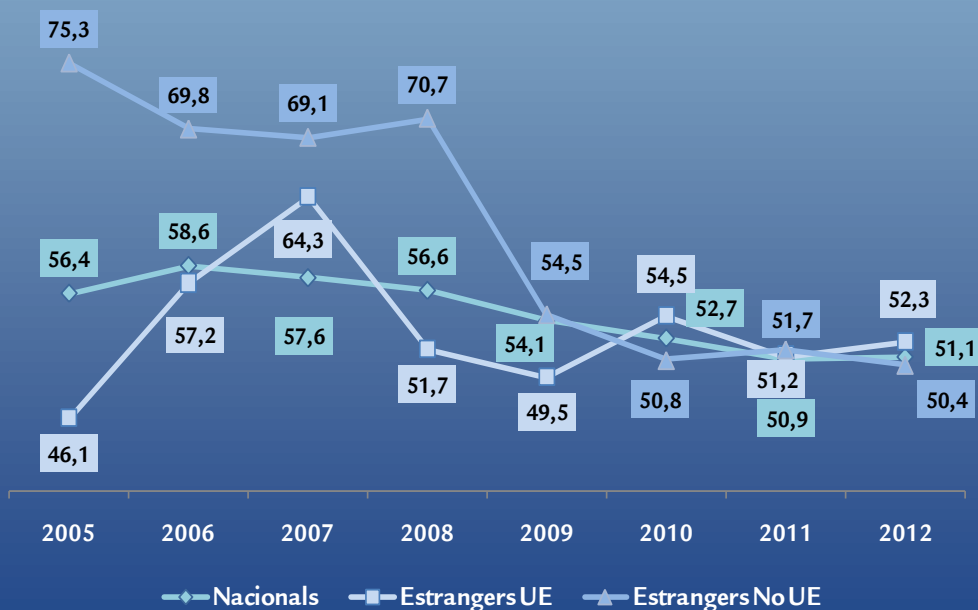
- La taxa d'ocupació dels estrangers de les Illes Balears (51,3 %) supera la del conjunt d'Espanya (48,1 %).
- En només cinc anys s'han esvaït les diferències entre nacionalitats: els extracomunitaris passen d'una taxa del 70,7 % el 2008 al 50,4 % el 2012; és a dir, han perdut més de 20 p. p.

Taxa d'ocupació dels estrangers a les Illes Balears i a Espanya

■ Espanya ■ Illes Balears

Evolució de la taxa d'ocupació per grans grups de nacionalitats a les Illes Balears

◆ Nacionals ■ Estrangers UE ▲ Estrangers No UE

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

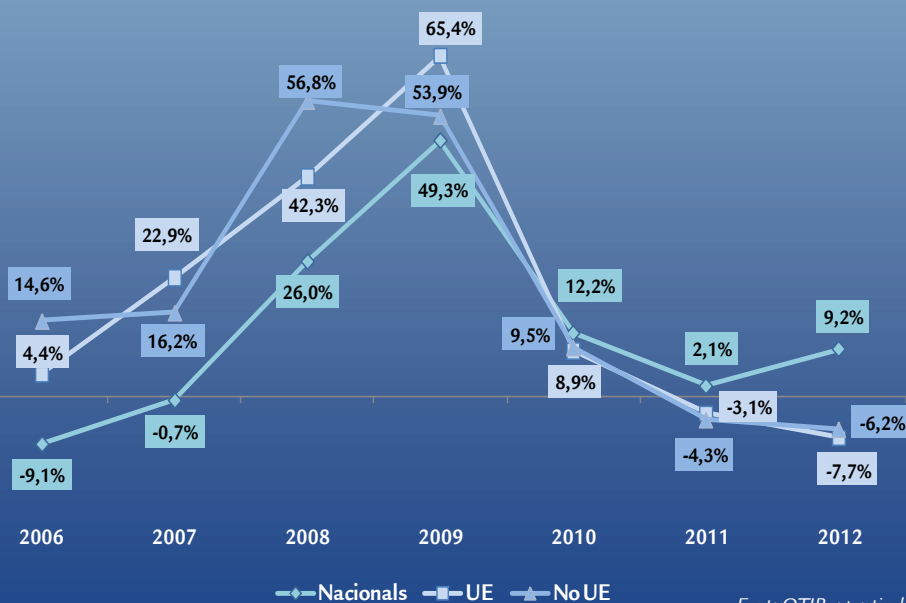
■ POBLACIÓ ESTRANGERA EN ATUR

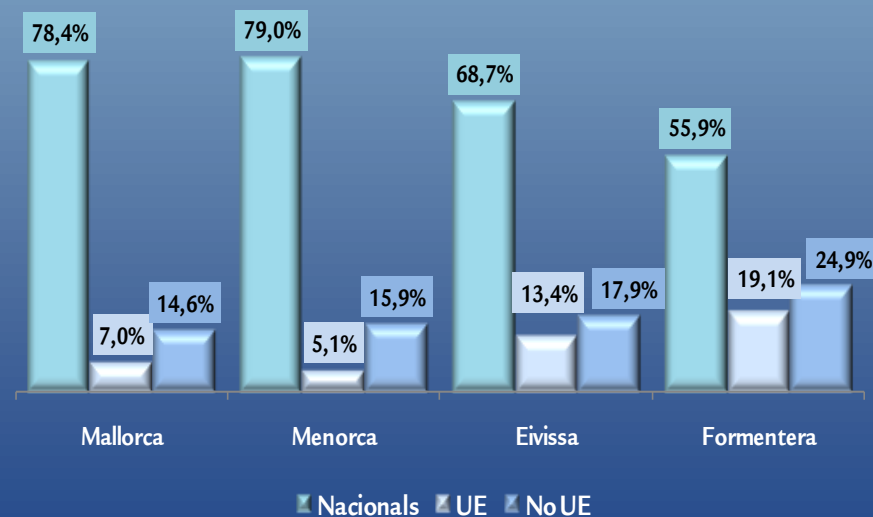
Continua baixant l'atur entre els estrangers (-6,7 %) durant el 2012 a les Illes Balears, mentre que continua augmentant entre els nacionals (9,2 %).

- Tot i la caiguda de l'atur entre el col·lectiu d'estrangers, el pes dels estrangers en situació d'atur de les Illes Balears continua superant (22,7 %) la mitjana espanyola (13,1 %).
- Per illes, Formentera presenta el pes més elevat d'estrangers aturats (44,1 %), seguida d'Eivissa (31,3%), Mallorca (21,6 %) i, finalment, Menorca, on es redueix a un 21,0 %.

Var. (%) interanual de l'atur per grans grups de nacionalitats

Percentatge de població desocupada sobre el total de població en atur per illes i nacionalitat

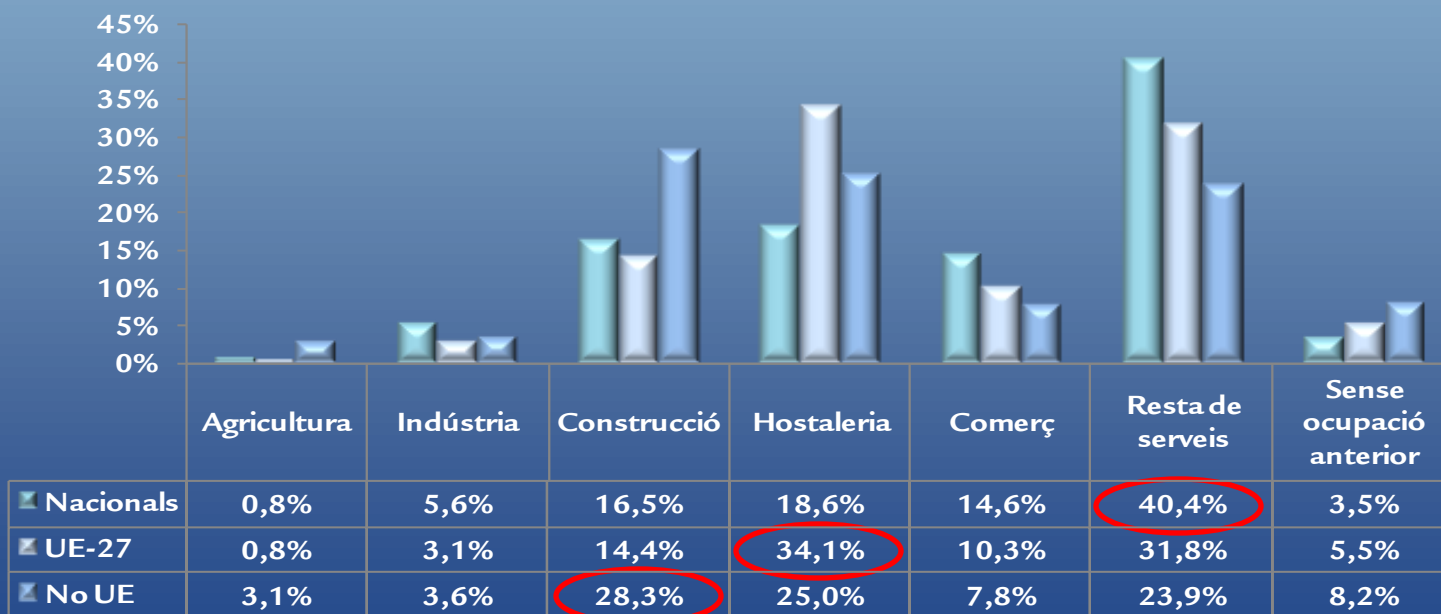
Font: OTIB a partir del les dades del SOIB.

El perfil de la persona en atur estrangera no comunitària és el d'un home (60,4 %), de 35 a 44 anys (34,8 %) i del sector de la construcció (28,3 %).

- La destrucció de llocs de treball en la construcció fa que els homes, especialment els estrangers no comunitaris (60,4 %) però també els nacionals (51,1 %), siguin majoria en les llistes d'atur. En canvi, entre els ciutadans de la UE-27 són les dones les que presenten un percentatge més elevat d'aturades (un 52,3 %).
- El perfil de l'atur entre el col·lectiu estranger és més jove que entre els nacionals (aproximadament un 76,9 % dels estrangers són menors de 45 anys, davant el 61,9 % en el cas dels nacionals).

Atur segons el sector econòmic i grans grups de nacionalitats (2012)

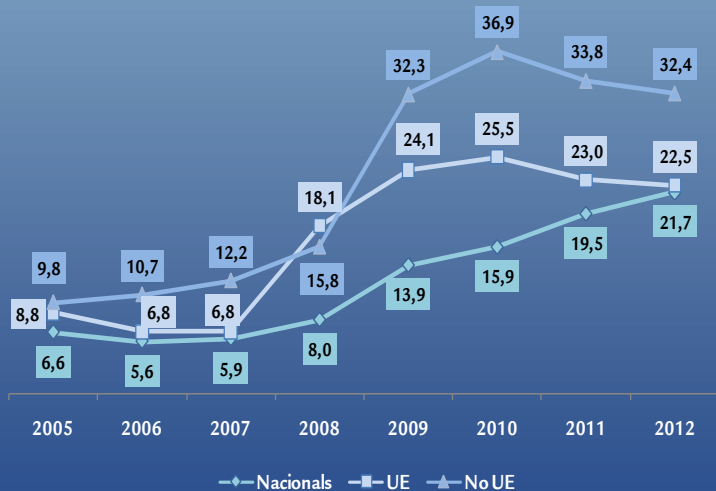
Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

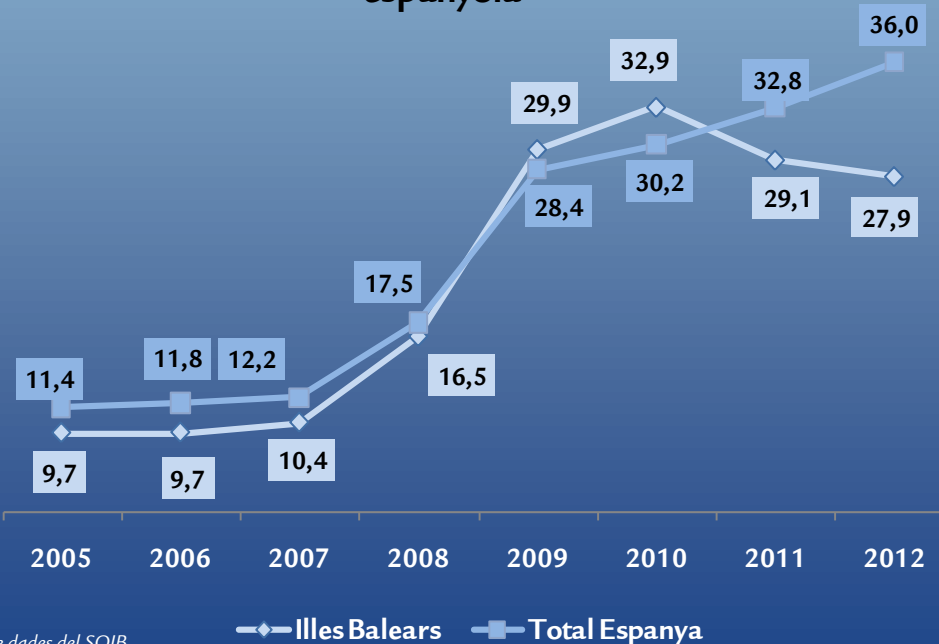
Durant el 2012, la taxa d'atur disminueix entre els estrangers, mentre que augmenta del 19,5 % al 21,7 % entre els nacionals.

- Els estrangers no comunitaris de les Illes Balears pateixen una taxa d'atur del 32,4 %, 11 p. p. per damunt de la taxa dels treballadors nacionals (21,7 %), tot i que entre els primers la taxa decreix (-1,4 p. p.) i augmenta (2,3 p. p.) entre els segons.
- Per segon any consecutiu, la taxa d'atur de la població estrangera de les Illes (27,9 %) se situa el 2012 per sota de la mitjana nacional (36,0 %).

Evolució de la taxa d'atur per grans grups de nacionalitats a les Illes Balears

Taxa d'atur dels estrangers a les Illes Balears i mitjana espanyola

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

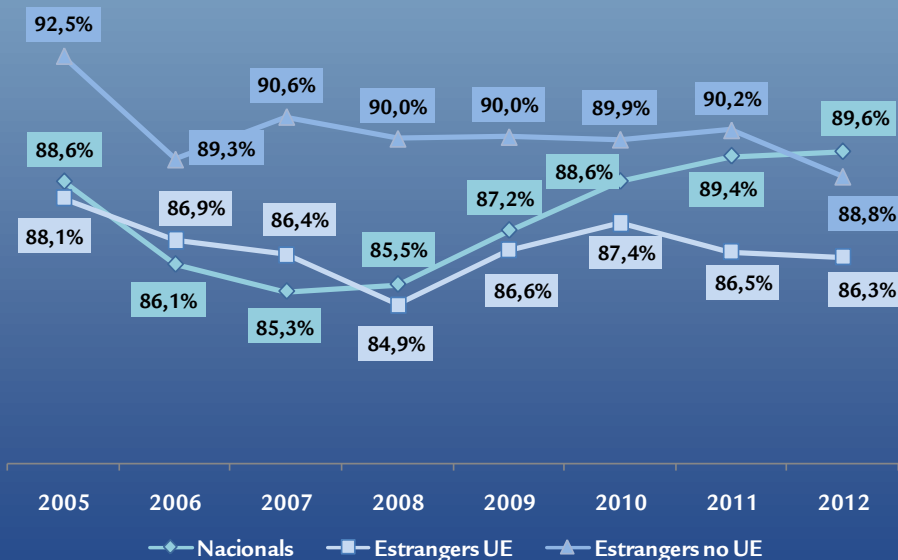
■ CONDICIONS DE TREBALL DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA

Es produeix una forta segmentació en el mercat de treball en funció de la nacionalitat.

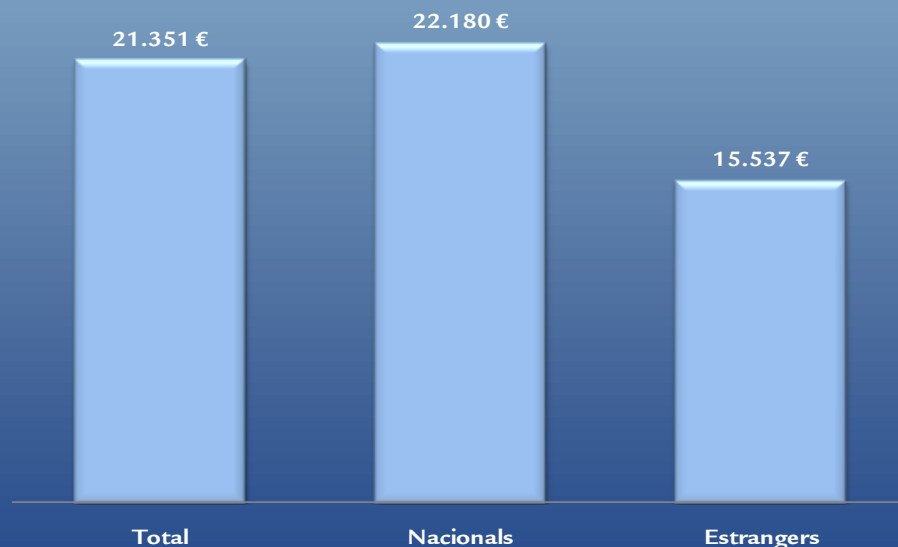
- Per primera vegada des de l'any 2005, els extracomunitaris no són els que presenten un major percentatge de contractació temporal (88,8 %). El 2012 són els nacionals els que signen més contractes d'aquest tipus (un 89,6 % del total de contractes).
- El salari brut anual dels treballadors estrangers és un 29,9 % inferior al dels treballadors nacionals.

Contractes temporals respecte del total de contractes per grans grups de nacionalitats

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

Salari mitjà anual a les Illes Balears, nacionals i estrangers (2011)

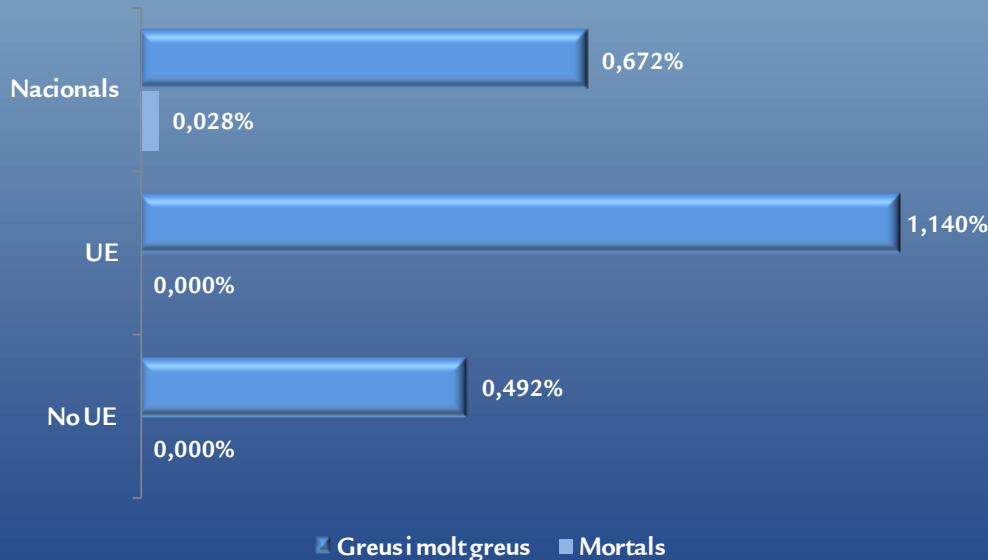
Font: OTIB a partir de dades de l'Enquesta d'estructura salarial (INE 2011).

Els extracomunitaris pateixen el 70 % dels accidents laborals que afecten els estrangers.

- Ara bé, tots els accidents mortals del 2012 els pateixen treballadors de nacionalitat espanyola. El 99 % dels accidents de treball de les Illes Balears són lleus.
- La majoria dels accidents de treball amb baixa corresponen al sector dels serveis (72,8 %), tot i que l'índex d'incidència presenta valors superiors en la indústria i en la construcció.

Pes dels accidents de treball amb baixa, greus i mortals, a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats

Índex d'incidència dels accidents de treball per sector econòmic i grans grups de nacionalitat a les Illes Balears (2012)

Font: OTIB a partir de dades de la Direcció General de Treball i Salut Laboral.

CONCLUSIONS

- ✓ Les Illes Balears són la comunitat autònoma amb el major pes de població estrangera (20,1 %), malgrat que en el darrer any la població estrangera es redueix un 7,8 %.
- ✓ La població activa estrangera disminueix per segon any consecutiu, empesa pel gran descens que experimenten els extracomunitaris, que perden un 7,6 % d'actius en termes interanuals. Aquest col·lectiu també experimenta una baixada del nombre d'aturats (-6,2 %), però encara manté la taxa d'atur més elevada (32,4 %). La reducció del nombre d'ocupats i, alhora, dels aturats, es pot considerar com una conseqüència de la caiguda poblacional del col·lectiu d'estrangers.
- ✓ El 83,5 % dels afiliats estrangers es troben en el sector dels serveis, i en aquest, en l'hostaleria, que concentra el 42,1 % dels comunitaris i el 41,4 % dels no comunitaris. Aquest sector és el que ha presentat un millor comportament davant dels efectes de la crisi econòmica, per la qual cosa la caiguda de l'afiliació ha estat molt més discreta. De fet, el col·lectiu d'estrangers comunitaris, fins i tot, augmenta l'afiliació mitjana en termes interanuals.
- ✓ Encara que en termes interanuals cau l'atur entre els estrangers (-6,7 %), pateixen una taxa d'atur molt elevada, que supera la dels nacionals (el 27,9 % vs. el 21,7 %). A més, la seva contractació presenta una marcada temporalitat (87,7 %) i uns salaris un 29,9 % més baixos que els dels treballadors nacionals. Totes aquestes dades fan palesa la vulnerabilitat d'aquest col·lectiu en el mercat de treball de les Illes Balears.